

Народна банка Србије

KLIRING MEĐUNARODNIH PLAĆANJA

Beograd, mart 2007.godine

Kliring međunarodnih plaćanja

- **Kliring međunarodnih plaćanja** obavlja se za banke sa sedištem u Republici Srbiji i za banke sa sedištem na teritoriji države sa čijom je centralnom bankom Narodna banka Srbije zaključila sporazum o neto obračunu međunarodnih plaćanja.
- **Kliring međunarodnih plaćanja** obavlja se za račun fizičkih i pravnih lica komitenata banaka čije su centralne banke potpisnice sporazuma o kliringu međunarodnih plaćanja kao **multilateralni neto obračun**.
- **Učesnici u kliringu međunarodnih plaćanja:**
  - centralne banke potpisnice sporazuma i
  - banke koje sa svojom centralnom bankom potpisnicom sporazuma potpišu ugovor o učestvovanju u obračunu međunarodnih plaćanja.
- Učesnici u kliringu su **odgovorni** za verodostojnost, kodiranje i sadržinu poslatih poruka, za blagovremenost slanja poruka u kliring sistem, kao i za sigurnost i zaštitu komunikacije sa kliring sistemom.

Razlozi

- Manji troškovi
- Ista način za devizna plaćanja u zemlji (pod uslovom da su u skladu sa propisima)
- Efikasnost
- Troškovi se plaćaju u zemlji
- Priprema za Evropske integracije (SEPA)
- Podrška slobodnoj trgovini (CEFTA)
- Mogućnost saradnje sa drugim zemljama regiona

Priključenje u kliring

Banke su obavezne da za učešće u kliringu podnesu centralnoj banci zahtev za priključenje koji je overen pečatom i potpisan od strane lica ovlašćenih za zastupanje, kao i da:

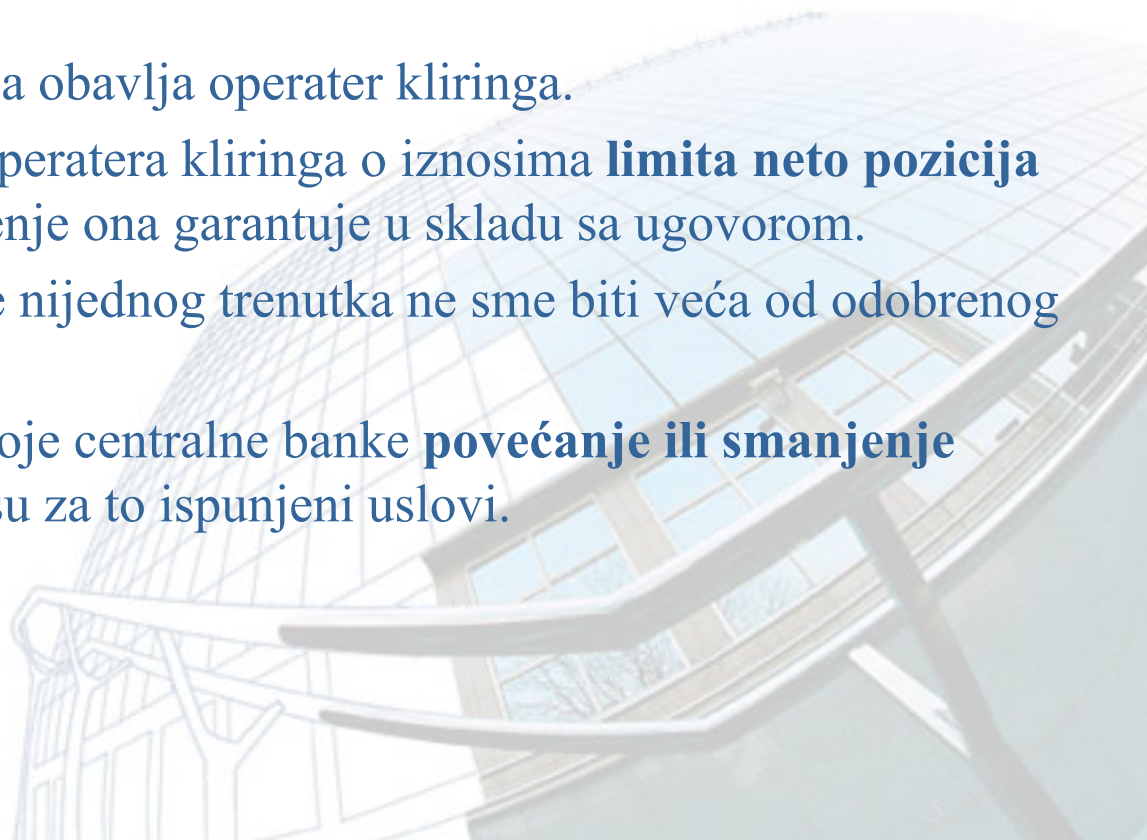
- prijave bankarski kod za identifikaciju - BIC kod;
- ispune tehničke uslove za povezivanje;
- prijave lica ovlašćena za kontakt;
- zaključe ugovor o učestvovanju u kliringu sa svojom centranom bankom.
- Komunikacija: privatna mreža, file adapter
  - Alternativa: SWIFT FileAct

Obračunski računi, limit i neto pozicija

- Kliring međunarodnih plaćanja obavlja se kao neto obračun **preko obračunskog računa banke** koji se otvara i vodi kod centralne banke.
- Pod **neto pozicijom banke** u određenom trenutku podrazumeva se razlika između primljenih plaćanja u korist i na teret te banku od početka kliriškog ciklusa do tog trenutka.
- Kliring međunarodnih plaćanja obavlja operater kliringa.
- Centralna banka obaveštava operatera kliringa o iznosima **limita neto pozicija** za svoje banke – za čije izvršenje ona garantuje u skladu sa ugovorom.
- Negativna neto pozicija banke nijednog trenutka ne sme biti veća od odobrenog limita.
- Učesnik može zahtevati od svoje centralne banke **povećanje ili smanjenje limita**, koja se odobrava ako su za to ispunjeni uslovi.

Prijem naloga i način izvršenja u kliring sistemu

- Komunikacija se ostvaruje se porukama, tipa MT103 ili MT 102 (poruke po SWIFT standardu).
- Poslata **poruka** za koju se obradom utvrdi da ispunjava uslove za učešće u kliringu evidentira se na obračunskom računu banke samo u okviru **limita**.
- Ako negativna neto pozicija prelazi odobreni limit, poslata poruka ide u **red za čekanje** (prioritet od 11 do 50).
- Neispravne poruke se odbijaju.
- Na kraju ciklusa, obračunavaju se **multilateralne neto pozicije** i obaveštavaju centralne banke o svojim **zбирnim neto stanjima** kao i o neto stanjima svojih banaka.
- Plaćanje između centralnih banaka – **poravnanje** - obavlja se preko računa kod prvoklasne međunarodne banke.
- Centralne banke odobravaju i zadužuju račune banaka za njihove **neto pozicije** iz kliringa.
- Svaka banka dobija **izvod** svog obračunskog računa za kliring – **nakon čega se obračun smatra konačnim**.

Poruke po SWIFT standardu koje se koriste u kliring sistemu

Onovne poruke po SWIFT standardu koje se koriste u kliring sistemu su:

- **MT103** – prenos sredstava za račun korisnika
- **MT102** – grupa plaćanja za račun korisnika
- **MT202** – tranfer sredstava između finansijskih institucija
- **MT900** – potvrda o zaduženju računa
- **MT910** – potvrda o odobrenju računa
- **MT920** – zahtevi
- **MT941** – status računa
- **MT942** – privremeni izvod
- **MT950** – izvod računa
- **MT940** – izvod računa (sa detaljima)
- **MT196** – odgovor na MT103 i MT102
- **MT195** – upit o statusu prethodno upućene poruke
- **MT192** – zahtev za opoziv poruke

Poruka MT103 - primer

:20:VBUBCS22XX230	→	TRN u SWIFT-u
:23B:CRED	→	Uvek CRED
:23E:SDVA	→	Uvek SDVA
:26T:REF	→	
:32A:070116EUR1400,00	→	Datum valute, šifra valute (EUR) i iznos, datum
:50K:/RS35908000000003550178	→	U formatu K /IBAN nalogodavca naziv i adresa
Vojvodjanska banka		
:53A:/D/RS35908000000003550178	→	IBAN i BIC banke koja izvršava plaćanje u formatu /D/IBAN banke ili /IBAN banke BIC
VBUBRS22XXX		
:57A:/C/BA390000000001340153	→	IBAN i BIC banke čiji se račun odobrava
IKBZBA2XXXX		
:59:/BA390000000001340153	→	IBAN je obavezan, kosa crta je deo sintakse za označavanje računa
Investiciono-komercijalna banka dd		
Zenica		
:70:SIF-212	→	Prenose se šifra plaćanja, poziv na broj zaduženja i poziv na broj odobrenja.
PBZ-		
PBO-		
:71A:SHA	→	Uvek SHA
:72:/BNF/Promet usluga javnih predu	→	Svrha plaćanja
//zeca		

Narodna banka Srbije

Poruka MT102 – primer

:20:5161031630131682

→ TRN u SWIFT-u

:23:CREDIT

→ Uvek CREDIT

:26T:REF

→ Uvek REF

:71A:SHA

→ Uvek SHA

U repetitivnoj sekvenci B, za svako pojedinačno plaćanje

:21:5162031630131265

→ Referenca transakcije

:32B:EUR8274,00

→ Šifra valute (EUR) i iznos

:50K:/RS35305001000000211460

→ IBAN nalogodavca naziv i adresa nalogodavca

STR SRECKO TOMICC MAJA

:59:/BA39000000001340153

→ /IBAN korisnika naziv i adresa korisnika

Investiciono-komercijalna banka dd
Zenica

:70:SIF-221

→ Prenose se šifra plaćanja, poziv na broj zaduženja i poziv na broj odobrenja.

PBZ-

PBO- 9683

:77B:PROMET ROBE I USLUGA

→ Svrha plaćanja, 35+35+35

Sekvenca C

:32A:030612EUR8274,00

→ Datum valute, šifra valute (EUR) i iznos (zbir svih transakcija)

:53A:/D/R35908000000003050143

→ /D/IBAN banke koja izvršava plaćanje ili /IBAN

PBPASR22

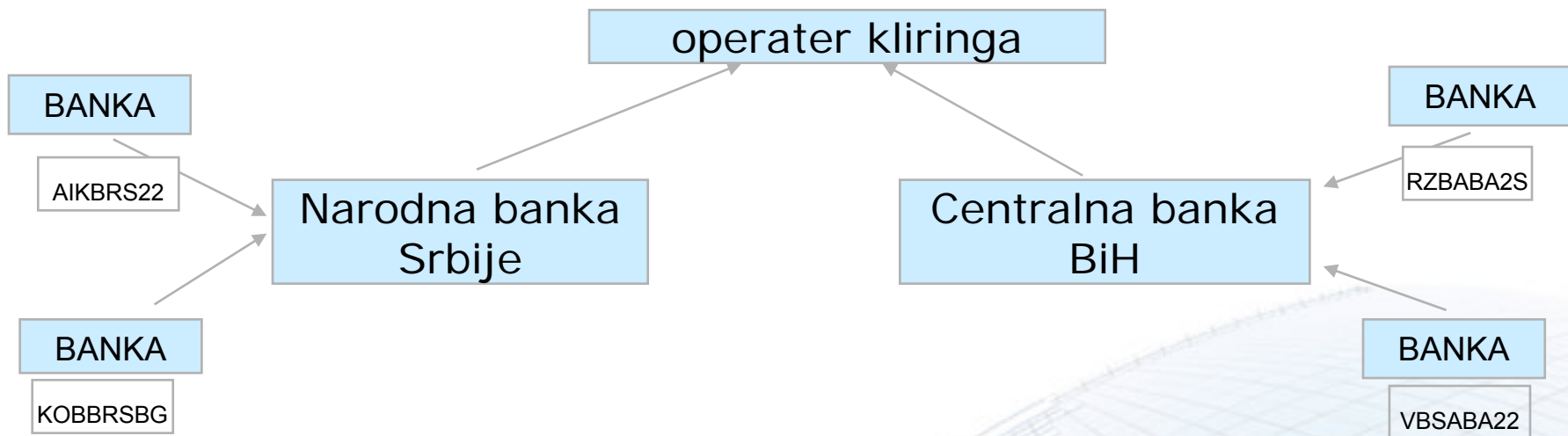
:54A:/BA39000000001340153

→ IBAN i BIC banke čiji se obračunski račun odobrava,

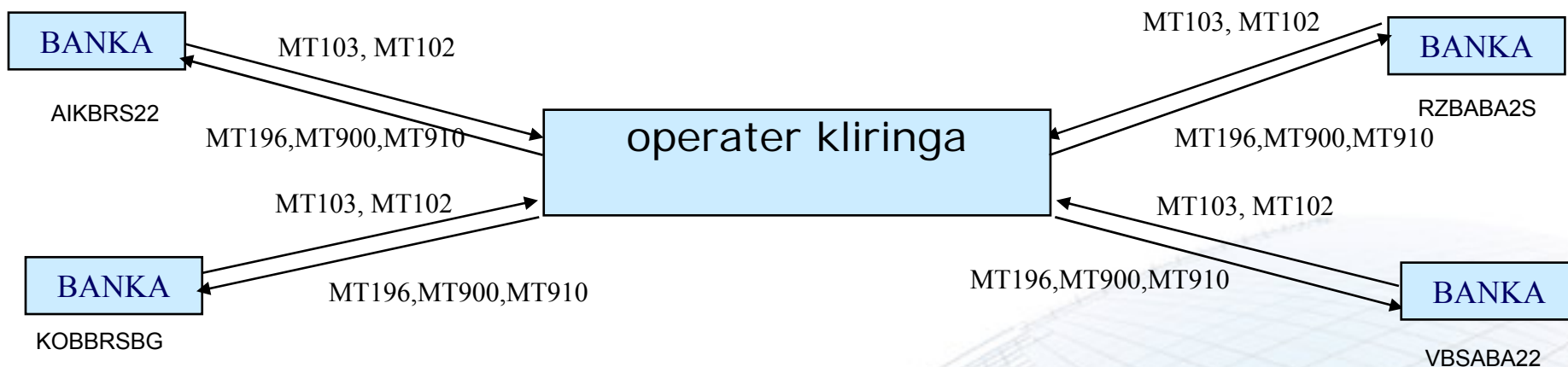
IKBZBA2XXXX

Dnevni terminski plan kliring sistema

• Početak dana	9.00
• Prijem limita (i razmena poruka za plaćanje)	9.05 – 9.30
• Razmena poruka za plaćanje	9.30 – 12.00
• Kliring	12.00 – 12.05
• Dostavljanje neto pozicija CB	12.05 – 12.10
• CB dostavljaju saglasnost za neto pozicije	12.10 – 12.30
• Operater dostavlja CB jednu od poruka (potvrdu o plaćanju, o produženju rada ili o opozivanju poslovnog dana)	12.30 – 12.50
• Poravnanje neto pozicija CB	12.50 – 13.30
• CB dostavljaju Operateru potvrdu o izv. plaćanju	13.30 – 13.50
• Operater obaveštava CB o završetku posl. dana	13.50 – 14.00
• Opoziv neizvršenih poruka za plaćanje	14.00 – 14.05
• Izdavanje izvoda računa	14.05 – 15.00
• Arhiviranje	15.00 – 16.00
• Kraj dana	16.00

Na osnovu obaveštenja centralnih banaka, operater kliringa svakoj banci postavlja limit za negativnu neto poziciju.

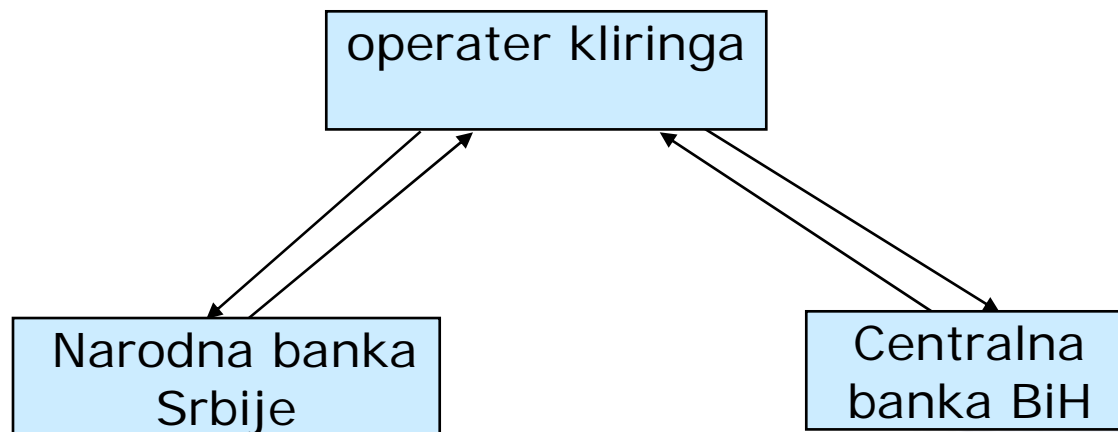

Komunikacija između učesnika i kliring sistema se ostvaruje porukama koje se mogu dostavljati pojedinačno (MT103) ili za grupu plaćanja (MT102)

Poruka koja iz bilo kog razloga ne može biti obrađena – odbija se uz odgovarajuću poruku pošiljaocu- MT196.

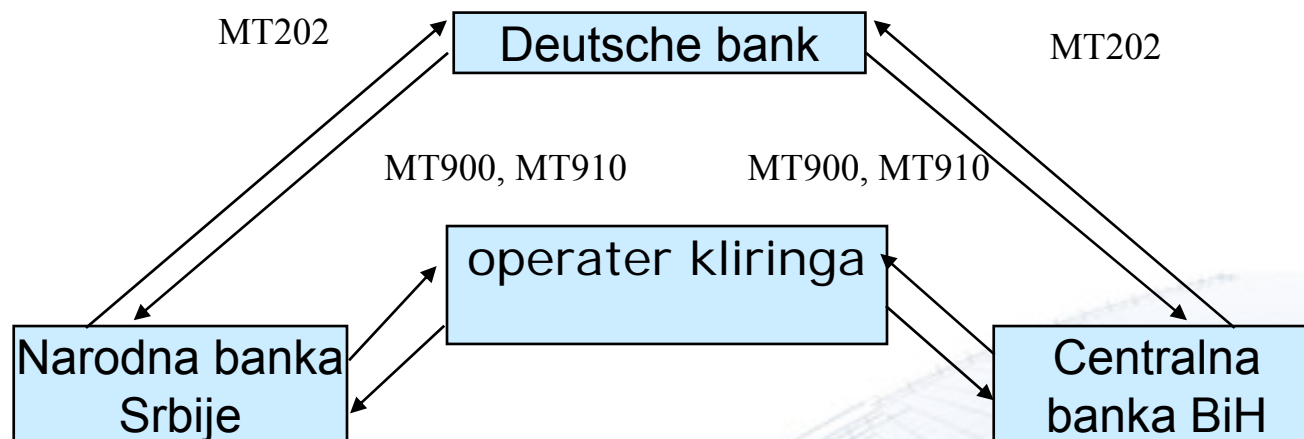
Poslata poruka za koju se utvrdi da ispunjava uslove za učešće u kliringu evidentira se na obračunskom računu banke samo ako negativna neto pozicija u tom trenutku ne prelazi limit.

Dostavljanje neto pozicija CB 121.05 – 12.10

Posle isteka vremena predviđenog za prijem poruka, utvrđenog Dnevnim terminskim planom, operater kliringa obaveštava centralne banke o zbirnim neto stanjima iz kliringa, kao i o neto stanjima njihovih banaka.

Centralne banke se saglašavaju sa neto pozicijama.

Plaćanje zbirnih neto pozicija između centralnih banaka se obavlja preko računa kod prvoklasne međunarodne banke u skladu sa odredbama ugovora (Deutsche bank).

Centralne banke, u skladu sa odredbama ugovora, obaveštavaju kliring sistem o njihovoj saglasnosti da se neto pozicije izvrše.

Odobravanje i zaduživanje računa banaka

Centralne banke u skladu sa ovlašćenjima odobravaju i zadužuju račune banaka za njihove pozicije iz kliringa.

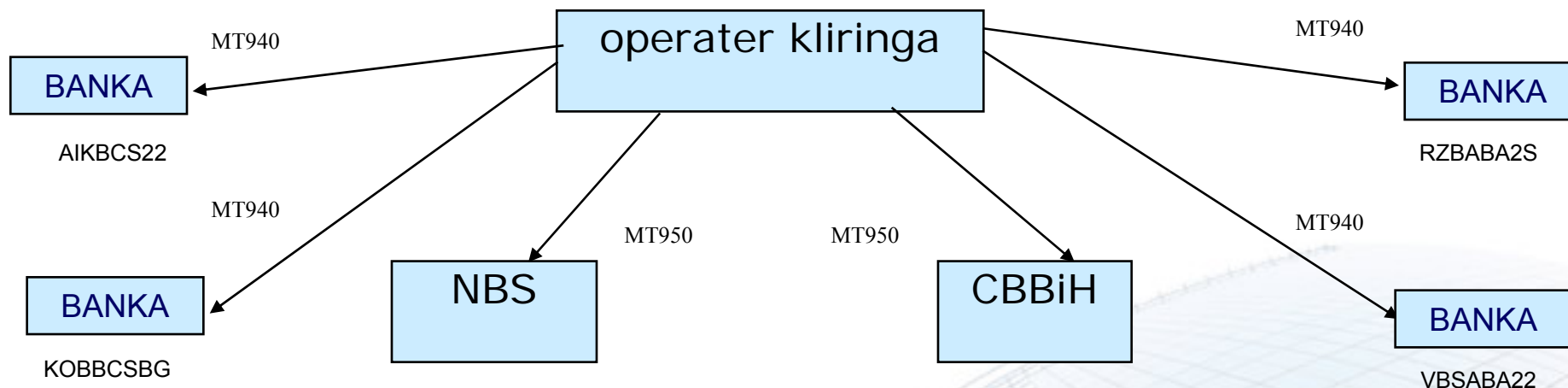
Narodna banka Srbije	
Zaduženje	Odobrenje
Banka A Banka B Banka C	Banka D Banka E Banka F

Опозив неизвршених порука за плаћање 14.00-14.05

- Систем аутоматски шаље MT196 за поруке које нису ушле у клиринг ('враћа' неизвршене поруке)

Po završenom obračunu kliring sistem šalje svakoj od banaka izvod njenog obračunskog računa za kliring, nakon čega sa obračun smatra konačnim.

Poruka MT950 je izvod računa , MT940 izvod računa (sa detaljima).

MT940 Izvod računa sa detaljima

20	Referenca	Da	TRN
25	Broj računa	Da	Broj računa na koji se poruka odnosi (IBAN)
28C	Broj stanja/Sekvenca poruke	Da	Broj stanja je redni broj stanja koje se šalje za navedeni račun od početka godine. Ukoliko se stanje šalje u više poruka, one su redom označene u sekvenci, od 1 nadalje.
60F	Početno stanje u obliku (D/C), datum, šifra valute, iznos	Da	Primer C070222EUR100995,01
61	Linija izvoda		*
86	Informacije imaocu računa, kod 103 50K, 59 (samo IBAN) i 4 linije za 70, kod 202 samo 53A i 58A (samo IBAN)		Do 6*35 karaktera
62F	Završno stanje u obliku (D/C), datum, šifra valute, iznos	Da	Primer C070222EUR200996,

Polje 61 se ponavlja za svaku promenu na izvodu.

Format polja 61 je sledeći:

datum valute (YYMMDD),

datum unosa (MMDD),

kredit/debit (C,D,EC,ED,RC ili RD, E – expected, R – reversed),

zadnje slovo šifre valute,

iznos (do 12 celih, do 2 decimale)

kod za identifikaciju tipa transakcije, 3 karaktera,

referenca za vlasnika računa, do 16 karaktera

//,

referenca institucije koja servisira račun, do 16 karaktera,

dodatni detalji, do 34 karaktera

Pravna regulativa (Srbija)

- Član 32 stav 4. Zakona o deviznom poslovanju ("Službeni glasnik RS", br. 62/2006);
- Odluka o kliringu međunarodnih plaćanja;
- Odluka o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom (dopuna);
- Uputstvo za sprovođenje Odluke o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom (dopuna);
- Operativna pravila za kliring međunarodnih plaćanja (posebna Pravila za kliring međunarodnih plaćanja za naše banke);
- Ugovor o priključenju u kliring međunarodnih plaćanja;
- Ovlašćenje za zaduženje računa;
- Ovlašćenje za lice zaduženo za sigurnost i zaštitu komunikacije sa sistemom kliringa međunarodnih plaćanja – administrator zaštite ;
- Prijava lica ovlašćenih za kontakt sa Narodnom bankom Srbije po poslovima obračuna u kliringu međunarodnih plaćanja;

Народна банка Србије

Narodna banka Srbije Sektor za platni sistem

